

การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตไก่พื้นเมือง : ระบบการผลิตในเชิงการค้า

THE PRODUCTION IMPROVEMENT OF NATIVE CHICKENS :
COMMERCIAL PRODUCTION SYSTEM

บทคัดย่อ

การศึกษาได้กระทำใน 2 พื้นที่ คือ อ. แจ้ห่ม จ. ลำปาง (ต. แม่สุก) และ อ. ดอยสะเก็ด จ. เชียงใหม่ (ต. สง่าบ้าน ต. ป่าลาน และ ต. สันปูเลย) คัดเลือกผู้เข้าร่วมโครงการได้ 6 และ 8 ราย ตามลำดับ โดยโครงการได้ไปแนะนำและทดสอบเทคโนโลยีที่คาดว่าจะ จะช่วยให้แม่ไก่พื้นเมืองที่เลี้ยง และดูแลโดยเกษตรกรแบบเลี้ยงปล่อยให้ได้ผลผลิตเพิ่มขึ้น ผลการรวบรวมจากแม่ไก่จำนวน 116 แม่ ในรอบ 1 ปี ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม 2546 ถึงเดือนเมษายน 2547 โดยแบ่งเกษตรกรออกเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรกเลี้ยงพ่อแม่ไก่แบบขังแล้วและให้อาหารไก่ไข่ที่มีขายเป็นการค้า ส่วนกลุ่มที่สองปล่อยให้หาอาหารเองและให้เฉพาะปลายข้าวผสมรำเสริม ลูกไก่ทั้ง 2 กลุ่มจะถูกแยกจากแม่ทันทีหลังเกิด แล้วจับแม่ไก่ไปจุ่มน้ำเย็นให้เปียกชุ่มถึงผิวหนัง เข้าเย็นทุกวันจนแม่ไก่หมดพฤติกรรมอยากเลี้ยงลูกหรืออยาก ฟักไข่ (กรณีใช้ตู้ฟัก) พบว่า จะใช้เวลาเฉลี่ย 5.4 วัน (5-6 วัน) จากนั้นแม่ไก่จึงยอมให้พ่อพันธุ์ผสม เพื่อวางไข่ชุดใหม่อีก โดยจะเว้นระยะไปเฉลี่ย 7 วัน (6-8 วัน) หรือหากนับจากวันที่ลูกเกิดจะใช้เวลา ทั้งสิ้น 12.7 วัน (12-13 วัน) ฉะนั้นในแต่ละรอบการผลิตลูกไก่เมื่อให้แม่ไก่ฟักไข่เองจะใช้เวลารวม ทั้งสิ้น 44 วัน แต่เมื่อใช้ตู้ฟักจะใช้เวลารวมเพียง 24 วัน ด้วยเหตุนี้ในรอบ 1 ปี แม่ไก่พื้นเมืองแต่ละตัว จะสามารถผลิตลูกไก่ได้จำนวน 8.4 และ 15.0 ชุด (รอบ) เมื่อให้แม่ไก่ฟักไข่เองและใช้ตู้ฟัก ตามลำดับ การใช้ตู้ฟักแทนแม่ไก่จึงช่วยให้ได้ลูกไก่เพิ่มขึ้น โดยจะผลิตได้ต่อปีเฉลี่ย 94.2 ตัวต่อแม่ ซึ่ง มากกว่าการให้แม่ฟักไข่เองถึง 49%

เมื่อประเมินค่าใช้จ่าย โดยคำนวณเฉพาะค่าอาหารที่ให้แก่ไก่พ่อแม่พันธุ์ในช่วงหลังเกิดลูกไก่ จนถึงฟักไข่ พบว่า ต้นทุนค่าอาหารต่อการผลิตลูกไก่ 1 ตัว มีค่าเท่ากับ 3.15 บาท ในขณะที่เมื่อให้ เฉพาะปลายข้าวผสมรำมีค่าใช้จ่ายเท่ากับ 1.43 บาท การให้อาหารไก่ไข่จึงทำให้ต้นทุนการผลิตลูกไก่ สูงกว่าการไม่ให้ตัวละ 1.72 บาท หากคำนวณตลอดทั้งปีเกษตรกรมีรายได้จากการจำหน่ายลูกไก่แรก เกิดต่อการเลี้ยงแม่ไก่ 1 ตัว (กำหนดราคาจำหน่ายลูกไก่ที่ตัวละ 10 บาท) เท่ากับ 632.35 และ 942.20 บาท เมื่อให้แม่ไก่ฟักไข่เองและใช้ตู้ฟัก ในขณะที่การเลี้ยงแม่ไก่แบบให้และไม่ให้อาหารไก่ไข่มี รายได้เฉลี่ย 725.99 และ 642.00 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้ยังไม่ได้หักค่าใช้จ่ายด้านค่าไฟฟ้า แรงงาน ยา วัคซีน และการจัดการอื่นๆ

น้ำหนักที่สูญเสียไปของแม่ไก่ในขณะที่เริ่มวางไข่ฟองแรกจนถึงลูกไก่เกิด (ประมาณ 31-32 วัน) มีค่าเท่ากับ 6.8-9.8% โดยกลุ่มที่ให้เฉพาะปลายข้าวผสมรำมีการสูญเสียมากกว่ากลุ่มที่ให้ อาหารไก่ไข่ และยังพบว่า น้ำหนักตัวของแม่ไก่ในช่วงฟักไข่ประมาณ 21 วัน ลดลงไปมากกว่าครึ่งหนึ่ง ของน้ำหนักที่สูญเสียทั้งหมด คือ 4.8 vs. 6.8 และ 6.6 vs. 9.8% เมื่อเลี้ยงแบบให้และไม่ให้อาหารไก่ ไข่ ตามลำดับ สำหรับกรณีใช้ตู้ฟัก น้ำหนักตัวของแม่ไก่ในช่วงวางไข่จะลดลงมากกว่าการให้แม่ฟัก

T 164993

ประมาณ 0.9% เมื่อให้อาหารไก่ไข่ และ 0.8% เมื่อให้ปลายข้าวผสมรำ (3.1 vs. 2.2 และ 4.7 vs. 3.9% ตามลำดับ)

น้ำหนักไข่ พบว่า มีน้ำหนักเพิ่มขึ้นตามลำดับที่ของฟองไข่ แต่ขนาดฟองไข่ที่ได้ยังต่ำอยู่ ทั้งนี้เป็นเพราะแม่ไก่มีขนาดตัวเล็ก ส่งผลให้ลูกไก่ที่เกิดจากแม่ไก่เหล่านี้ มีน้ำหนักน้อยด้วย ซึ่งพบว่า มีขนาดตัวเล็กกว่าลูกไก่แถวภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ส่วนวิธีการให้อาหารที่ต่างกันให้ผลไม่แตกต่างกันไม่ว่าจะเป็นน้ำหนักไข่หรือน้ำหนักลูกไก่ เมื่อนำลูกไก่ไปทดลองเลี้ยงด้วยอาหารสำเร็จรูปชนิดเม็ดของไก่เล็ก โดยให้กินเต็มทีตลอดระยะเวลาทดลอง เปรียบเทียบกับการให้อาหารสำเร็จรูปดังกล่าวผสมกับปลายข้าวในอัตราส่วน 25, 50 และ 75% ในช่วงไก่อายุ 1-2, 3-4 และ 5-6 สัปดาห์ ตามลำดับ ปรากฏว่า สมรรถภาพการผลิต (น้ำหนักตัวเพิ่ม ประสิทธิภาพการใช้อาหาร และอัตราการตาย) ของลูกไก่ที่ได้รับอาหารสำเร็จรูปในแต่ละช่วงอายุ หรือตลอดการทดลอง ให้ผลดีกว่าการให้อาหารที่เจือจางด้วยปลายข้าวอย่างมีนัยสำคัญ แต่เมื่อคำนึงถึงต้นทุนการผลิต (คำนวณเฉพาะค่าอาหาร) การให้อาหารชนิดเจือจางด้วยปลายข้าวมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำกว่า (10.23 vs. 16.07 บาท/ตัว) จึงอาจแนะนำให้เกษตรกรใช้อาหารที่เจือจางตามสัดส่วนดังกล่าวเลี้ยงดูลูกไก่ในระยะนี้ได้ เพื่อเป็นการประหยัดต้นทุน

The project was conducted in 2 areas, i.e. Jaehom district, Lampang Province (Subdistrict Maesuk) and Doisaket district, Chiang Mai province (Subdistricts Sagnaban, Palan and Sanpooleuy). Six and eight small holder farmers in Jaehom and Doisaket, respectively were selected to join the project. The aim of the project was to introduce a simple technology to increase the production of backyard native chickens. The data and results of the 12 months study, with 116 heads of native backyard hens, during May 2003 to April 2004 are as follows:-

The farmers in each area were divided into 2 groups. The first group hens and cockerels which were kept in the confinement all the time, fed with commercial laying feed while the second group only carbohydrate feed (broken rice and rice bran) were given to the animals in the morning when males and females were kept together in a confinement before allowed for free scavenging in the afternoon. Chicks were separated from their mothers shortly after hatching. Then hens were deeply soaked in water twice a day until they lose their incubating or brooding behavior. It was found that hens needed 5.4 days (5–6 days) to start remating and needed another 7 days (6–8 days) to start laying. Therefore, laying interval was 44 days in the case of natural incubation or 24 days in the case of using electrical incubator. The average numbers of laying in these 2 cases were 8.4 and 15.0 rounds per years, respectively. The use of incubator increased 49% more chicks than natural incubation, i.e. 94.2 chicks/hen.

The use of commercial laying feed after hatching until complete laying or incubation costed additionally 3.15 baht per chicks, which was higher than the group fed only carbohydrate feed 1.72 bath/chick (3.15 vs. 1.43 bath/chick). The income from selling chicks per year (10 baht/head) was 725.99 and 642.00 baht in both feeding systems, while the use of electrical incubator and natural brooding, the income was 942.20 and 632.35 baht, respectively.

Weight loss of hens after laying the first egg until hatching (31–32 days) was 6.8–9.8%. Hens were fed with commercial laying feed reduced weight lost during that period (4.8 vs. 6.8%) and also during 21 days of incubation (0.6 vs. 9.8%). Hens with electrical incubator lost 0.9 and 0.8% more weight than those with natural incubation (3.1 vs. 2.2 and 4.7 vs. 3.9%) in the group fed with commercial laying and with carbohydrate feed, respectively.

Egg weight increased with the increasing order of laying. However, all eggs and chicks were smaller than those in the Northeast and the Central plain of Thailand due to the smaller size of hens. The type of feeding system had no influence on the weight of the eggs and the chicks. Chicks fed with commercial pellet¹ gave better performances (weight gain, FCR and mortality rate) than those fed diluted feed (commercial pellet mixed with broken rice at 25, 50 and 75% during 1–2, 3–4 and 5–6 weeks of age, respectively). However, it had higher production cost (16.07 vs. 10.23 baht/head). Therefore, farmers should use diluted feed to reduce the cost.